

Keuzegids Hoger Onderwijs

Tot voor kort was er voor potentiële studenten Industrieel Ontwerpen weinig te kiezen. De laatste jaren zijn de mogelijkheden flink toegenomen. Wie zijn keuze wil maken met behulp van de Keuzegids Hoger Onderwijs moet goed kunnen zoeken.

prof. ir. Arthur O. Eger

De Keuzegids Hoger Onderwijs - volgens eigen zeggen de consumentengids voor scholieren, decanen en studenten - is dit jaar voor de tiende keer verschenen. Tot voor kort viel er voor scholieren die overwogen Industrieel Ontwerpen te gaan studeren weinig te kiezen. Voor een universitaire opleiding kon je alleen 'kiezen' voor Delft. Wie naar de academie wilde, had wat meer keuze: een aantal academies kent een (afstudeer-)richting Industrieel Ontwerpen (of Industriële Vormgeving). De bekendste daarvan is zonder twijfel de Design Academy (vroeger AIVE: Academie Industriële Vormgeving Eindhoven). Tegenwoordig valt er heel wat meer te kiezen. Er zijn twee universitaire opleidingen

bijgekomen: Eindhoven en Twente. En er zijn nu een aantal IPO-opleidingen (IPO: Industrieel Productontwerpen). De gids noemt Arnhem (HAN), Den Haag (Haagse Hogeschool), Enschede (Saxion), Rotterdam, Venlo (Fontys) en Zwolle (Windesheim). De Design Academy wordt hier, merkwaardig genoeg, niet genoemd (maar die vinden we later terug bij de kunstacademies).

Verrassingen

Wie het kloekke boek (576 pagina's, dichtbedrukt in een vrij klein corps, bovendien met een smal lettertype) ter hand neemt en naar 'Techniek' bladert, wacht twee verrassingen. Eerst de kop 'Zware kost' en daaronder 'Techniek'. Niet echt bemoedigend voor de zoekende scholier. Verrassing twee: geen industrieel ontwerpen in dit deel? Wie ten einde raad doorbladert naar de index ontdekt daar:

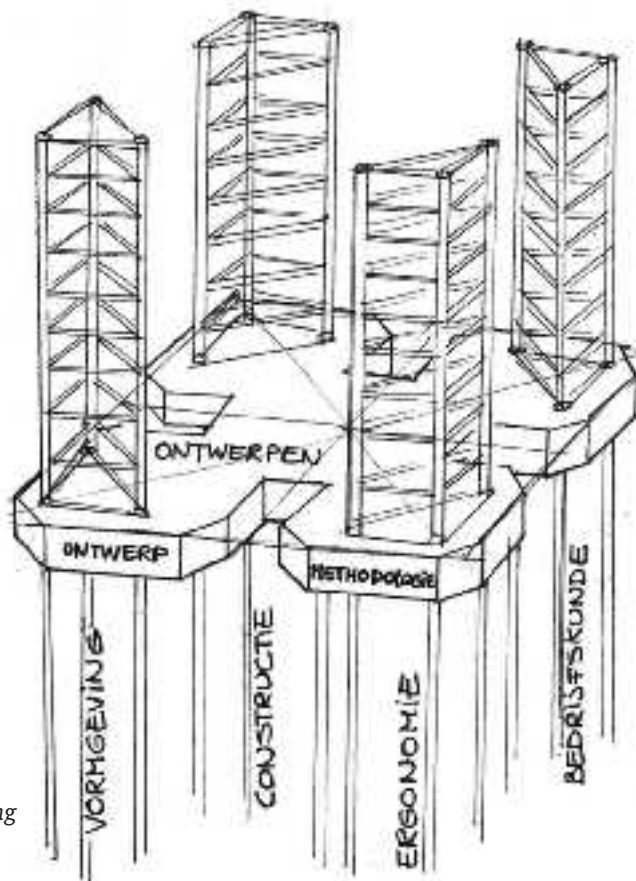
wo	industrieel ontwerpen	188
hbo	industrieel product ontwerpen	192

Bladzijde 188 opent met de kop 'Een mooi uiterlijk is niet genoeg'. Subkop: 'WO Ontwerpen'. Gevonden! Maar in welk hoofdstuk zijn we nu beland? Verrassing drie: 'Cultuur en Kunst'. Dit hoofdstuk omvat verder onder meer Archeologie, Kunstgeschiedenis, Toneel, Dans en Muziek. Tja...

Zware studie

Niet alleen 'Techniek' is een zware studie volgens de gids. Een citaat uit de inleiding bij de studierichting Industrieel Ontwerpen: "De studie industrieel ontwerpen zal je dus geen eeuwige roem brengen. Maar het is wel een goede keuze voor wie techniek en gebruiker dichter bij elkaar wil brengen en bovendien niet opziet tegen een zware studie".

De arbeidsmarkt is volgens de gids niet erg gunstig (ook niet echt slecht) en de aanvangssalarissen zijn aan de lage kant. Over de opleidingen heeft de gids ook enkele

Platformmodel voor de opleiding Industrieel Ontwerpen volgens Jan Buijs

(voor mij) verrassende uitspraken.

“Delft richt zich daarbij vooral op ergonomie en vormgeving. Enschede heeft vooral aandacht voor de menselijke en maatschappelijke aspecten van ontwerpen. Daarom krijg je er behalve ergonomie, ook veel bedrijfskunde en sociologie. De opleiding in Eindhoven wil een brug slaan tussen techniek en bedrijfsleven, zodat de ingenieurs beter kunnen voorzien wat over vijf of tien jaar gewild is. Het accent ligt op het ontwerpen van intelligente producten, diensten en systemen.”

Voor zover mij bekend, heeft Delft vier gelijkwaardige poten. (Zie het afgebeelde platformmodel van Jan Buijs.) Over Twente lees ik tot mijn verbazing dat we veel ergonomie, bedrijfskunde en sociologie (!) in ons vakkenpakket hebben. Industrieel Ontwerpen in Twente is voortgekomen uit Werktuigbouwkunde en dat is in de opleiding goed te merken. In de markt heeft Twente dan ook de naam ‘nogal technisch’ te zijn. Er zijn drie ‘poten’: ontwerpen (vormgeven), techniek en de overige vakken (zoals ergonomie, bedrijfskunde, ontwerpmethodologie). Elk van deze drie maakt ongeveer een derde van het studieprogramma uit. Of Eindhoven zich ‘thuis voelt’ bij de beschrijving in de gids weet ik niet.

Op 12 januari organiseerde de Afdeling Industrieel Ontwerpen van KIVI NIRIA een bijeenkomst over de masteropleidingen, waaraan de Eindhovense opleiding deelnam. Dat was te laat voor het ter perse gaan van dit nummer, maar misschien komen we in het volgende nummer van Product hierop terug.

Kwaliteit

Nu volgt in de gids het - bij opleidingen gevreesde? - kopje kwaliteit. In Delft is het volgens de gids bijna ondoenlijk de studie in vijf jaar af te ronden. De studenten in Eindhoven en Enschede zijn wat dat betreft een stuk optimistischer, maar dat is niet verwonderlijk. Beide opleidingen zijn in september pas hun vierde jaar (eerste masterjaar) ingegaan. In de totaalscore (van de universitaire opleidingen) ligt Eindhoven op kop met een gemiddeld rapportcijfer van 7,25, gevolgd door Twente met 7,17. Delft staat onderaan met 6,77. Eindhoven scoort vooral hoog op Werkvormen (8,2), Voorbereiding loopbaan (7,9), Faciliteiten (7,7), Inhoud (7,4) en Lesruimtes (7,3). Twente scoort het hoogst op Samenhang (7,3), Roosters (6,7), Studeerbaarheid (6,9), en tevredenheid met de keuze achteraf (Volgende keer weer?) (7,8). Wat de kwaliteit van de docenten betreft, delen Eindhoven en Twente de eerste plaats met een 7,3.

Uit deze beoordeling blijkt dat de experimentele vorm van onderwijs die men in Eindhoven geeft door de studenten wordt gewaardeerd. In Eindhoven tekenen studenten in op projecten. Ze doen geen tentamen of examen, maar maken een verslag en hebben - net als in een werksituatie - functioneringsgesprekken. Deze vorm van onderwijs verklaart misschien ook de lage score van 5,7 voor de roosters. Over Delft mag niet onvermeld blijven wat deskundigen over de opleiding zeggen: “Gelukkig erkennen de deskundigen dat al dat geploeter wél ergens toe leidt: ze zijn zeer goed te spreken over het kwalitatieve niveau van de Delftse afgestudeerden en de bagage waarmee ze de arbeidsmarkt betreden”.

HBO Ontwerpen

Bij de beoordelingen staan alleen Den Haag (Haagse Hogeschool) en Enschede (Saxion) vermeld. De overige opleidingen bestaan kennelijk nog niet lang genoeg om voor vermelding in aanmerking te komen. Over de Haagse opleiding wordt vermeld dat het de oudste en de grootste is. De beoordelingen ontlopen elkaar weinig. De scores zijn opgenomen in de tabel.

Design Academy

Bij HBO Ontwerpen staat een kader met de kop ‘Design Academy’. Hierin staat te lezen dat deze opleiding te vinden is bij de kunst-academies. ‘De romantiek van de armoede,’ luidt de kop bij de HBO Kunstacademies. Bij Vormgeving worden maar liefst twaalf opleidingen vermeld, daartussen de Design Academy. Met een totaalscore van 7,19 is deze opleiding derde achter Zwolle (Artez) en Leeuwarden (NHL), ex equo met Den Bosch (Avan).

Omdat in het rijtje van twaalf opleidingen zitten die worden aangeduid met keramiek, theater, textiel, advertising en multimedia, lijkt vergelijking niet zinvol. Opgemerkt dient te worden dat de studenten tevreden zijn over de inhoud (7,6) en de werkvormen (7,5), maar wat minder over de studeerbaarheid (6,3). Over hun keuze zijn ze achteraf zeer tevreden (8,0). Hoewel het enigszins appels met peren vergelijken is, hebben we alle onderzochte opleidingen gecombineerd in één figuur (de tabel). De hoogste scores zijn vet gezet. «

Referentie

Steenkamp, F., A. De Moor en M. Van Beek, Keuzegids Hoger Onderwijs 04/05, ISBN-nummer 9011087194; prijs: € 15,25 (naar keuze een boek van 576 pagina's of een cd).

Opleiding	Onderwijskwaliteit			Organisatie en faciliteiten					Tevreden?		Totaal
	Inhoud van de studie	Samenhang	Werkvormen	Docenten	Roosters	Studeerbaarheid	Voorbereiding loopbaan	Faciliteiten	Lesruimtes	Tevredenheid met de keuze	
TU Eindhoven	7,4	6,9	8,2	7,3	5,7	6,7	7,9	7,7	7,3	7,3	7,25
Design Academy	7,6	7,1	7,5	7,2	7,1	6,3	7,4	6,8	6,9	8,0	7,19
Universiteit Twente	7,2	7,3	7,3	7,3	6,7	6,9	7,0	7,3	6,9	7,8	7,17
Haagse Hogeschool	7,1	7,1	7,1	6,8	6,7	6,2	6,8	6,9	7,1	7,6	6,94
Saxion (Enschede)	7,1	7,1	6,9	7,1	6,8	6,9	6,8	6,2	6,5	7,4	6,87
TUDelft	7,0	7,2	7,0	6,8	6,3	4,8	6,9	7,2	7,0	7,6	6,77

Vergelijking van de opleidingen Industrieel Ontwerpen. Bron: Keuzegids Hoger Onderwijs 04/05.